

Broedvogelinventarisatie

Bedrijventerrein Beinum en de wijk Molengaarde Doesburg: een vergelijking tussen 1995 en 2008

Inleiding

De bebouwde kom van Doesburg bestaat uit een oude middeleeuwse kern en uitbreidingswijken die vanaf de jaren vijftig tot eind jaren negentig van de 20^e eeuw zijn gebouwd. Tussen deze wijken door lopen robuuste groenstructuren die de oude vestingwerken (de Ecodelta genoemd) en weilanden (Broekhuizerwater) omvatten. In het kader van de Avifauna van de Grote Rivieren (Bergh, L.M.J. et al. 1979) is dat gehele gebied in 1976 op broedvogels geïnventreiseerd (Hekking 1976). In de afgelopen jaren zijn de wijken Molengaarde, Beinum, de Ecodelta, Broekhuizerwater, Campstede, de Binnenstad, de Molenvelden en de Ooi op broedvogels geïnventreiseerd (zie Lam 2007). In 2008 is het bedrijventerrein bij Beinum en de wijk Molengaarde daaraan toegevoegd. Momenteel is de hele bebouwde kom van Doesburg onderzocht: de wijk Molengaarde zelfs voor de tweede maal. Dat wil niet zeggen dat er nu gestopt kan worden met de inventarisaties: de gemeente Doesburg is vastbesloten weer een nieuw wijkje aan Beinum te plakken.

Gebiedsbeschrijving

Het bedrijventerrein Beinum en de wijk Molengaarde zijn eind jaren zeventig gebouwd. De begrenzing wordt gevormd door de Angerloseweg in het westen, de Rivierenweg aan de zuidzijde, de Didamseweg en de winterdijk achter



Foto 1. De Huiszanger is spectaculair toegenomen in Beinum Foto: Koos Dansen

de Broekhuizerweg aan de noordkant (zie kaart). Er liggen twee vijverpartijen in het gebied en in de wijk Molengaarde zijn meidoornhagen van het voormalige agrarische landschap in de wijk geïntegreerd. Hier en daar in de woonwijk zijn kleine stukjes openbaar groen aanwezig met opgaande bomen. Tussen de Rivierenweg en de woningen van de Molengaarde ligt een brede groengordel



Figuur 1. Kaart gebied Bedrijventerrein Beinum en Molengarde

die dienst doet als geluidswal. Het bedrijventerrein is zeer stenig. Langs de Didamseweg staan Essen. Op het bedrijventerrein na is het karakter van de wijk lommerrijk te noemen. In 1995, ten tijde van de eerste inventarisatie, was het gebied een stuk groener; sinds die tijd zijn vele bomen en struiken gekapt, braakliggende percelen volgebouwd, tuinen dichtgetegeld en parkeerplaatsen toegevoegd. De totale oppervlakte geïnventariseerd gebied is 32 ha.

Methodes

Het gebied is op broedvogels onderzocht met behulp van de uitgebreide broedvogelkartering zoals door SOVON beschreven (Van Dijk 2004). Ook Huismussen en Spreeuwen zijn ingetekend en dus niet geturfd. Het gebied is lopend en/of langzaam fietsend doorkruist. Er zijn tussen 23 maart en 20 juni vijf vroege-ochtend-bezoeken (meest op de zondagochtenden) en één avondbezoek (voor de Gierzwaluwen) gebracht. In 1995 zijn negen bezoeken gebracht (tussen 10 maart en 24 juni). De onderzoeksintensiteit was in 1995

dus hoger dan in 2008. De resultaten zijn echter toch redelijk te vergelijken omdat de interpretatiecriteria bij negen bezoeken zwaarder zijn dan bij vijf bezoeken. Grote verschillen in resultaat worden daarmee genivelleerd. In 1995 is een veel groter gebied onderzocht. Omdat ik de territoriumkaarten nog heb konden beide gebieden exact vergeleken worden.

Resultaten

In totaal zijn 43 broedvogelsoorten vastgesteld (zie tabel 1) waarvan 38 in 1995 en 33 in 2008. Stadsduif en parkganzen zijn daar niet bij inbegrepen. Gekraagde roodstaart, Spotvogel en Appelvink zijn wel waargenomen doch konden niet als broedvogel genoteerd worden. Op 20 april 2008 hield zich een Blijflister op in de Molengarde.

Bespreking resultaten

De resultaten van 1995 worden vergeleken met

	1995	2008
Wilde eend/soepeend	0	1
Waterhoen	2	1
Meerkoet	2	2
Holenduif	1	0
Houtduif	8	13
Turkse Tortel	7	8
Zomertortel	1	0
Groene Specht	0	1
Grote Bonte Specht	1	1
Witte Kwikstaart	4	2
Winterkoning	15	14
Heggemus	12	6
Roodborst	9	6
Nachtegaal	1	0
Zwarte Roodstaart	1	1
Merel	42	28
Zanglijster	4	4
Grote Lijster	1	0
Bosrietzanger	2	1
Tuinfluit	3	2
Kleine Karekiet	6	0
Grasmus	2	0
Braamsluiper	3	0
Zwartkop	14	9
Tjiftjaf	9	7
Fitis	0	1
Grauwe Vliegenvanger	1	1
Staartmees	4	1
Matkop	1	1
Pimpelmees	6	5
Koolmees	12	6
Boomkruiper	1	3
Ekster	1	2
Kauw	3	5
Roek	0	4
Vlaamse Gaai	2	0
Zwarte Kraai	1	0
Spreeuw	3	5
Huismus	9	33
Vink	10	8
Groenling	9	9
Putter	0	1
Kneu	2	0

Tabel 1. Aantal territoria/nesten in Bedrijventerrein Beinum/Molengaarde te Doesburg.

die van 2008. Enerzijds zullen verschillen ontstaan die in de pas lopen met de landelijke trends. Deze trends worden bijvoorbeeld door strenge winters beïnvloed (Winterkoning en Usvogel nemen af na een strenge winter) of bijvoorbeeld door landelijk optredende biotoopverliezen (minder moerassen en dus minder rietvogels). Anderzijds zijn er lokale invloeden. Reeds bij de gebiedsbeschrijving is vermeld dat het gebied sinds 1995 minder groen en meer steen bevat. In beide gevallen heeft dat z'n weerslag op de broedvogelbevolking. Soorten waarvan het aantalverschil tussen beide jaren dicht bij elkaar ligt worden niet besproken. Dat betekent dat soorten zoals het Waterhoentje dat in 1995 twee territoria en in 2008 één territorium had niet besproken worden.

Toegenomen zijn: Houtduif, Kauw, Roek, Spreeuw en Huismus. Hiervan broeden Kauw, Spreeuw en Huismus in de huizen: met het ouder worden van de wijk neemt het aantal spleten en gaten toe. Opvallend daarbij is dat de Gierzwaluw nog steeds ontbreekt. In delen van de wijk Beinum is de soort inmiddels wel broedvogel. De spectaculaire toename van de Huismus is opvallend te noemen. De Houtduif neemt in heel Nederland in aantal toe, vooral in het stedelijk gebied. De vestiging van de Roek is het directe gevolg van het verjagen van broedende Roeken op andere locaties in Doesburg (Gemeente Doesburg 2006); de Roeken zijn simpelweg verhuisd.

Afgenomen zijn: Witte Kwikstaart, Heggemus, Roodborst, Merel, Kleine Karekiet, Grasmus, Braamsluiper, Zwartkop, Staartmees, Koolmees, Gaai en Kneu. Opvallend is dat deze lijst veel langer is dan die van de toegenomen soorten. Er zitten veel soorten tussen van struweel: Heggemus, Roodborst, Merel, Grasmus, Braamsluiper, Zwartkop, Staartmees, Gaai en Kneu: het directe gevolg van het kappen van bomen en struiken ook al gaat de Staartmees landelijk achteruit. De

Witte Kwikstaart komt voor op het bedrijventerrein; ook daar is het blijkbaar onaantrekkelijker geworden. Het dramatische vertrek uit de wijk van de Kleine Karekiet is een rechtstreeks gevolg van het gebrek aan onderhoud van de eertijds aanwezige met riet begroeide oevers van de vijver aan de westzijde van de wijk. De oevers zijn nu grotendeels met wilgen en elzen dichtgegroeid. Voor de Kleine Karekiet gloort echter hoop; na vier jaar aandringen heeft de gemeente Doesburg in de afgelopen winter een behoorlijk deel van de bosopslag laten verwijderen.

Uit het stabiele voorkomen van Winterkoning, Tjiftjaf, Pimpelmees, Vink en Groenling blijkt dat er nog steeds bomen en struiken over zijn: Molengaarde is nog steeds een groene wijk van Doesburg maar lijkt qua vogelbevolking meer op andere wijken dan in 1995.

Erik Lam
e.lam@deventer.nl

Literatuur

- Bergh, L.M.J. van den, W.G. Gerritse, W.H.A. Hekking, P.G.M.J. Keij en F. Kuyk. 1979. Vogels van de Grote Rivieren. Uitgeverij Het Spectrum. Utrecht/Antwerpen.
- Dijk, A.-J. van 2004. Handleiding Broedvogel Monitoring Project SOVON.
- Dijk, A. van 2008. BMP indexen van 2007 overwegend gunstig. Sovonnieuws 21(3):3-4.
- Gemeente Doesburg. 2006. Roekenbeschermingsplan 2005-2010.
- Hekking, W.H.A. 1976. Broedvogelinventarisatie van de bebouwde kom en de wallen van Doesburg. Schriftelijke mededeling. 7 pag.
- Lam, E. 1994. De Gierzwaluw in Doesburg in 1994. Jaarverslag Vogelwerkgroep Stad en Ambt Doesborgh 1994. pag. 31-34.
- Lam, E. 1995. Broedvogels van de ecodelta van de Oude IJssel; het gebied Broekhuizenwater/Leigraafseweg/Molengaarde. Jaarverslag Vogelwerkgroep van Stad en Ambt Doesborgh 1995 pag. 25-29.
- Lam, E. 2007. Broedvogelinventarisatie De Ooi Doesburg 2007. Vlerk 24(3):95-98.

**Geven aan een
goed doel?
Let op dit keurmerk**



Want alleen fondsenwervende organisaties die op verantwoorde wijze geld inzamelen en besteden krijgen het CBF-Keur. Voor vragen over het CBF-Keur: Centraal Bureau Fondsenwerving, tel: 0900 202 55 92 (€ 0,35 p.m.) of kijk op www.cbf.nl